

פריט, 28.10.46

ד"ר וויצמן היקר מאוד -

שמחתי לשמוע מפי החברים בלונדון שהניחוח השני
עלה יפה ואהה יוצא בקרוב מבית המדפא לנוח בשוויצריה.
אני מקווה שתוכל להשתחף במלוא אונך בקונגרס הקרוב. טובתחני
שגם אלה שאינם מסכימים אתך בכל יש להם מה ללמוד מנסיוןך
ומתבוננת-החיים שלך - ואולי יותר מכל מהאניסטינקסים היהודיים
והציונים העמוקים שלך, ואיני מכיר הרבה אנשים בחנוכה שהם
כל כך רצויים כבן-פלוגתא (אם יש כבר הכרח בבו-פלוגתא) כסוך.
לי נראה שהגענו לפרשת-דרכים מדינית. יוכל להיות שאני פועה
בהבנת כוונותיה של הממשלה, אך כפי שאני מבין אותה - הרי
רצונה חרוץ לא לזוז מתכנית מוריסון, אלא כלפי הערבים, ולומר
"להקן" התכנית לטובת הערבים. ואם כי יש לא מעטים בישוב
(יצחק גרינבוים הוא, כמדומני, אחד מהם, אבל לא היחיד) הסבורים
שגם תכנית מוריסון יש להשלים אחת - כי היא נוחתת אפשרות של
עליהם ובנין ואולי עתירה להביא גם לידי מדינה, - נראה לי
שעלינו להתנגד לתכנית זו בכל יכלתנו, עד כדי החרמת הועידה
שתכנית זו עומדת למעשה במרכז דיוניה, ועוד יותר - עד כדי החרמת
התכנית, אם הממשלה חנסה לפוף אותה על היהודים ועל הערבים.

לא מפני שאין לקבל כל פשרה, - למיפך, עלינו
להיות פכוניים, לדעתי, לפשרה נכונה שנוחנת לנו למעשה משהו
פחות משיש לנו להלכה, בחנאי שמה שניתן לנו - ניתן לנו.

נמצא ביריגו, ויש לנו בשטח מוקטן אפשרות פעולה מוגדלת.
מסעם זה הייתי בשנת 1957 בעד הצעה מיל ביסודה, והייתי גם
עכשיו מקבל מדינת יהודית בחלק גאזת של הארץ, במקום מנדט
בריטי וזכיות של נייר בכל הארץ. אולם חכנית מוריסון רק
מקסינה שטח זכיותינו החיאורטיות מבלי להגדיל יכלחנו המעצמות.
גם בפרובינציה מיהודית נשאר תשלטון בריטי (ואנו עכשיו יוהר
מדי יודעים את טעמו) העליה היא טוב בידי הנציב, המיניסטרים
"היהודים", כביכול, מתמנים על-ידי האנגלים, ובעיקר שהסכסוך
הכפול שיש לנו בארץ - הסכסוך עם הערבים כמד אחד ועם האנגלים
במד שני לא נפתק. חכנית מוריסון על-פי טבעת איגה טחרון טופי
(זהו בעצם הנימוק העיקרי שהממשלה עומדת עליו, כי אינה רוצה
משום מה לחתור עכשיו את השאלה) והלחץ הערבי (בארץ ובאונות
הסכנות) לא יפתק, הסכסוכים עם הערבים בפרובינציה היהודית
לא יחדלו, כי יטאר הפחד (אם באמת הערבים מפחדים) מהמדינה
היהודית, ויהיו לנו כל ההנהגה שהיו בא"י כולה - מעכשיו
בפרובינציה היהודית. ברור שלא יחדלו הסכסוכים עם המעצמות
הבריטיות, שנשארת הכוח המכריע בארץ כולה ובפרובינציה.
הסכסוכים אולי עוד יחברו שוב יהיו חיפושים וכאסרים, טוב
תהיה עליה בלי רשיונות ומאורעות אחרים, ואיני יודע בפני
מה נעמוד כעבור שנה או כעבור שלוש שנים, ואין זה סן הנסנע
שתבוא חלוקה חדשה או צרה אחרת.

לעומת זה נראה לי שאין לנו מה להפסיד אם ננקוט
עמדה ברורה ולא נזוז סמנת, והעמדה היא : מנדט או מדינה.

כלומר: כל זמן שאנגליה שלטה בארץ עליה לקיים את המנדט, כפי שחבר הלאומים והיא עצמה פרשה אותו לפני הסגר הלבן. אין א"י כוף סוף קנינה הפרטי של אנגליה או של האימפריה הבריטית. אני יודע שיש לה הכוח הפנימי לעשות כה שהוא רוצה, אבל למה לנו לתת אשורנו או אפילו השלמתנו לשבירות המנדט ע"י אנגליה? הסגר הלבן הוכרז על-ידי אישי ממשלה זו כהגנה אמונים, ואם כי אני יודע שאין הקדוח ביישן גדול, חרי בבני-זאה אין הם יכולים בנקל ובגלוי להפוך עורט יום יום. הכנית מורינון אינה אלא אחר הגלגולים של הסגר הלבן: ה ססת עליה והתישבות יהודית ברוב חלקי הארץ, גם כשאנגליה שולטת בה טבעת מנדט. אין לאנגליה סמכות חוקית ומוסרית להסיל על הארץ מנדט כזה (אם היהודים אינם בטכנים לכך). הנסיון של בוריו-אסלי להקיב תמיכה אמריקא למודיפיקציה של הסגר הלבן ולתכנית מורינון, לא הצליח, ואני סיחס לעובדה זו חשיבות רבה, אם כי לא מברעת. אנגליה היא עכשיו מבודדת ב- נטט בטאלת א"י. ברור טרוטיה לא תתפור בה, אמריקא הביעה עכשיו תומבית את עדהה הסתנגדה, ואני סיחס חשיבות יתרה גדולה להגהרת ה- State Department, מאדר להגהרת הנטיא), ומשום כך הממשלה הבריטית כל כך להוסה אחרי שיחות אחרו (בלטך כל השנה לא ראינו "בעלגות" רבה כצדס לרבר אחרו), כי בעיה א"י היא סוף בעיה בין-לאומית, ובמוקדם או במאוחר אפשר לעורר ב- סנטט הסאלה סה ערטה צבא בריטי בארץ, הסריגות הערבות ספע אם יעיוזו להגן על אוקופציה צבאית בריטית בארץ ובלי איזו הסכסה עט היהודים מצדה של אנגליה במורנון בין-לאומי לא יהיה לל כך נוח.

תביעתנו לקיום המנדט - כל עוד אנגליה מחזיקה
בארץ - היא תביעה מוסרית, מוצדקת מבחינת המשפט הבינלאומי.

אם אנגליה לא רוצה או לא יכולה לקיים המנדט, וגם
אינה מוכנה ורוצה לצאת מן הארץ (ברור לי שאינה רוצה, אם כי לא
הייתי חושש אילו היחה יוצאת, אבל לא אתנגד להשארותה) הרי היא
יכלה לעשות זאת רק בתנאי אחד (במידה שזה חלוי בנו): שחטכים
להקמת מדינה יהודית, אם גם לא בכל א"י, מצד, או אחרי תקופת-
מעבר קצרה מוסכמת על-ידינו. זו צריכה להיות, לפי דעתי,
האלטרנטיבה ה**יחידה**. ואט העשת אחרת - עלינו להתנגד במידה
שנוכל, ולהתנגדותנו (בזאת אני משוכנע) יש ערך, ואולי גם ערך
מכריע. מצבנו עכשיו לא כל כך גואש: בארץ יש לנו מעמד שלא
בנקל אפשר להרוס, אמריקא חוסכת בעמדתנו, העמדה של ממשלת א"י
היא לכל הדעות לא חוקית, סותרת כל הבטחות וההחייבויות בין של
ממשלות קודמות ובין של מפלגת העבודה. גם האופוזיציה אינה
חוסכת בעמדת הממשלה, וגם בתוך הממשלה ומפלגת העבודה יש לנו
חוסכים. אני יודע שאין להשען על חמיכה גויית זו יותר מדי,
ואף-על-פי-כך אין לבטרי לזלזל גם בגורם זה. ואם נעמוד איתנים,
ודעת הקהל באנגליה ובעולם **חביב** שהכרזתנו מנדט או מדינה היא
רצינית, ולא נבוא לוועידה אם הממשלה תמשיך לנקוט בספר הלבן
(וחכנית מוריסון לדעתי הוא ספר לבן) וגם לא נשלים עם שום מסטר
שאינו מדינה יהודית וגם אינו בנוי על המנדט - נדמה לי שהשנסיים
הפוליטיים להקמת מדינה יוטבו, בכל אופן, לא נפסיד כלום.

נראה לי גם שהשנאים להתקרבות עם הערבים הם עכשיו יותר טובים מאשר היו, אם הממשלה לא תכל את הכנייה המופתי ולא תהפוך כל א"י למדינה ערבית. תכנייה מוריסון לא תניח דעת ערבי א"י - אפילו לא דעת המחונים כי למה להט שלטון אנג'י בפרובינציה הערבית ?

כבר עכשיו גדל כבודנו בעיני הערבים ע"י התנגדותנו לטסטר הנוכחי. וודאי שמעת מפי ששון על הלך הרוח שבקרב ערבי סצרים ועבר-הירדן. איני מקווה שהערבים יעזרו לנו להכ"ג המדינה, כי אני בטוח שאם חוקט מדינה יהודית יהיו הערבים ידידינו הטובים ביותר. אולם אנו יכולים ואנו - לדעתי - חייבים להתנגד לכל פתרון ולכל דיון על פתרון אם אינו מבוסס או על מדינה יהודית (אם כי לא בכל א"י) או על סנדט בכל א"י. ואני רוצה להביא עמדה זו לקונגרס - שיכריז עוד לפני 10 בדצמבר שאין העם היהודי מוכן לדון על שום הצעה ופתרון אלא או סנדט - לפני 1937 - או מדינה, וכל זמן שהממשלה לא קיבלה לעצמה אחד מהני העקרונות האלה להמנע מכל דיון עם הממשלה (אם הדיון מכוון לפתרון הבניה הפוליטית של הארץ).

יתכן שאצא בקרוב - לזמן קצר, - לאמריקא. אני רוצה לבחון בושינגטון עד כמה רצינית עמדת הנשיא וה- . . ועד היכן חגיע נכונותם להסוך בנו גם לאחר הבחירות.

טאמריקא אלך לארץ - אם חברינו ישתחררו בינתיים, אם לא אשוב ישר לפריס ולבזל.

./.

אני מקווה למצוא אותך יותר בריא ומסובל לתרום
תרומתך אחת לקונגרס זה – תרומה שתהשגחה היהודית נחנה רק לך
להביא לעמנו.

איני יודע מה אתה חושב בשאלות אלה – אבל תהיינה
דעותיך אשר תהיינה, אתה נשאר בשבילי (ואני בסוף לא רק בשבילי)
בחיר ההיסטוריה היהודית המסכל כאין כמוהו את הסבל והגאון
היהודי, ובכל אשר תהיה חלווה אותך אהבה והוקרה נאמנה שלי ושל
חברי הדור הבא אחריך ונתנסו בנסיונות אולי יותר קשים ואכזריים,
ורואים מפני כך אולי את הדברים אחרת (למעשים) מאשר הם נראים לך.
אולם, נדמה לי, ביסודם הם יזנקים מאותך המקור – מקור היהדות
הרוסית רב הסבל, העקטנות, האמונה והעמלה שאינה נכנעת לכה צר
ואויב.

קבל, איפוא, ברכתי מקרב לב – לבריאות שלמה
ולשלווה-רוח (במידה שזה יתכן ליהודי בדורנו), וגם ברכת
ידידות והוקרה לרעיתך.

פוליה אף היא שולחת לשניכם ברכחה מקרב לב.

להתראות בקרוב

שלך

ד. בן-גוריון